

Mottagare
Regionstyrelsen

Cykelfrämjande åtgärd väg 148

Förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Regionstyrelsen beslutar att föreslå regionfullmäktige att besluta att Region Gotland går vidare med breddning av del av väg 148 i enlighet med Trafikverkets förslag.

Sammanfattning

Region Gotland ges möjlighet att prioritera in en åtgärd för främjad cykling på del av väg 148 inom ramen för Trafikverkets pågående vattenskyddsprojekt. Sträckan som avses är mellan Visby och vägskalet till Väskinde, en etapp om 5,5 kilometer. Trafikverket har efter en fråga från Region Gotland tittat på möjligheten att lägga in åtgärder för förbättrade cyklingsmöjligheter i projektet och kommit till slutsatsen att det går att tillskapa en breddning av vägrenen, en meter på var sida om vägen, för att möjliggöra cykling och gång i vägren. Kostnaden beräknas till 45-55 miljoner kronor. Det höga beloppet grundar sig i att Trafikverket vid en vägbreddning av något slag måste göra om diken.

Breddningen skulle inte utgöra en fullskalig cykelväg eller ett cykelfält i dess rätta bemärkelse och kan därför utifrån Trafikverkets nuvarande riktlinjer inte skyltas som cykelväg, men skulle i praktiken utgöra en vägren möjlig att cykla i.

Trafikverket önskar besked så snart som möjligt, och senast i slutet av augusti, om Region Gotland vill genomföra denna åtgärd inom ramen för vattenskyddsprojektet. Preliminärt genomförs åtgärden 2027–2028. Utifrån ett planeringsperspektiv i länsplanen passar det bra, då det tidigt i nästa planperiod kommer att vara brist på andra åtgärder att prioritera in för genomförande.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att förslaget om breddning av del av väg 148 för att möjliggöra cykling i vägren ligger i linje med ambitionerna i översiktsplanen och med prioriteringen i remissversionen av Gotlands Regionala Cykelplan 2025–2035. Risken med att inte genomföra åtgärden i samband med projektet för vattenskyddsåtgärder är att tillskapandet av bättre cykelmöjligheter längs sträckan kommer att behöva ske till en högre kostnad längre fram i tiden. Regionstyrelseförvaltningen bedömer sammanfattningsvis att Region Gotland ska nyttja möjligheten till att bredda vägsträckan i fråga i samband med projektet för vattenskyddsåtgärder.

Ärendebeskrivning

Region Gotland ges möjlighet att prioritera in en åtgärd för främjad cykling på

del av väg 148. Eftersom kostnaden är förhållandevis hög i relation till Gotlands länsplan för regional transportinfrastruktur lyfts frågan för beslut till regionfullmäktige.

Länsplan för regional transportinfrastruktur

Länsplanen för regional transportinfrastruktur är en del av den statliga transportinfrastrukturplaneringen. Länsplanen innehåller medel till infrastruktursatsningar i den regionala statliga infrastrukturen och till statlig medfinansiering till åtgärder på kommunalt och enskilt vägnät. Planperioden sträcker sig över tolv år med löpande revidering vart fjärde år. För Gotlands del har Region Gotland ansvaret att upprätta och fastställa länsplanen. Det ingår som en del i det regionala utvecklingsansvaret och finns reglerat i lagen om regionalt utvecklingsansvar. Trafikverket bistår Region Gotland genom att lämna underlag till länsplanen. Trafikverket ansvarar även för genomförande av de statliga åtgärderna i planen genom årliga anslag från regeringen.

Länsplanens medel fördelas till namngivna objekt och genom åtgärdsområden. Namngivna objekt är större objekt som prioriteras in av länsplaneupprättaren. Beloppsgränsen för åtgärder som ska vara namngivna uppgår till 50 miljoner kronor i nu gällande plan. I kommande planomgång höjs beloppsgränsen till 75 miljoner kronor. Trafikverket ansvarar för att prioritera in åtgärder inom ramen för åtgärdsområdena.

Processen från det att Trafikverket har identifierat och prioriterat ett problem till att dessa att det är utrett och åtgärdat är lång. För omfattande åtgärder tar processen som regel minst sex år. Om åtgärderna kräver vägplan tar processen ytterligare några år, minst 8–10 år. Trafikverket bedömer att det inom åtgärdsområdena saknas utredda åtgärder som i dagsläget kan uppfylla nuvarande länsplans ambition fullt ut för perioden 2026–2029.

Nuvarande länsplan löper perioden 2022–2033 och omfattar cirka 280 miljoner kronor. Under perioden 2022–2025 bedöms cirka 45 miljoner kronor ha arbetats upp jämfört med de 106 miljoner kronor som länsplanen planerat för, vilket motsvarar en upparbetning om cirka 42 procent. Ett lägre utfall än planerat beror dels på att statlig medfinansiering inte har kunnat betalas ut. För åtgärdsområdena har utredda åtgärder som har kunnat genomföras under perioden varit få. De åtgärder som har genomförts under perioden har varit mindre trimningar och tillägg till befintlig anläggning där investeringskostnaden har varit låg.

Nyligen kom direktiv från regeringen att respektive länsplaneupprättare ska ta fram nya länsplaner för perioden 2026–2037. I direktivet angavs en ny preliminär planeringsram om 343 miljoner kronor för nästa planperiod. Två nya större förslag finns framtagna möjliga att prioritera in för genomförande, sommarcykelväg längs med väg 702 (Trafikverkets grova kostnadsindikation, GKI, för cykelvägen uppgår till 13 miljoner kronor) respektive väg 699 (GKI 70 miljoner kronor), båda på Fårö. Sedan tidigare ligger åtgärden Visborg cirkulationsplats, som bland annat innebär att en cirkulationsplats ersätter

trafiksignal i korsningen Färjeleden/Allégatan, inplanerad för start av vägplaneprocess år 2028.

Länsplanen 2026–2037 ska vara remissad och sammanställd 20 januari 2026. Regionstyrelseförvaltningen planerar för att ha en remissversion av planen redo till regionstyrelsens möte den andra september.

Möjligheten till cykelfrämjande åtgärd på väg 148

Just nu genomför Trafikverket ett vattenskyddsprojekt längs med väg 148. Sträckan som avses är mellan Visby och vägskalet till Väskinde, en etapp om 5,5 kilometer. Vattenskyddsprojektet har efter en fråga från Region Gotland tittat på möjligheten att lägga in åtgärder för förbättrade cyklingsmöjligheter i projektet och kommit till slutsatsen att det går att tillskapa en breddning av vägrenen, en meter på var sida om vägen, för att möjliggöra cykling och gång i vägren. Kostnaden beräknas till 45-55 miljoner kronor. Det höga beloppet grundar sig i att Trafikverket vid en vägbreddning av något slag måste göra om diken.

Breddningen skulle inte utgöra en fullskalig cykelväg eller ett cykelfält i dess rätta bemärkelse och kan därför inte skyltas som cykelväg, men skulle i praktiken utgöra en vägren möjlig att cykla på.

Trafikverket önskar besked så snart som möjligt, och senast i slutet av augusti, om Region Gotland vill genomföra denna åtgärd inom ramen för vattenskyddsprojektet. Preliminärt genomförs då åtgärden 2027–2028. Utifrån ett planeringsperspektiv i länsplanen passar det bra, då det tidigt i nästa planperiod kommer att vara brist på åtgärder att prioritera in för genomförande.

Regional Cykelplan Gotland

På uppdrag av regionstyrelsen, 2023-06-13, § 222, har regionstyrelseförvaltningen tagit fram en regional cykelplan för Gotland. Den regionala cykelplanen gick på remiss mellan 25 oktober 2024 till 31 januari 2025 och planeras bli fastställd under 2025 års andra kvartal. I cykelplanen finns en cykelinfrastrukturdelen där stråk identifieras där tillgängligheten för cykeltrafik behöver säkerställas. Cykelinfrastrukturdelen är avgränsad till vägnätet utanför Visby och tätorter. En ledande princip utifrån såväl riktlinjer i översiktsplanen Vårt Gotland 2040 som i flera remissinstansers svar är att pendlingsstråk ska prioriteras. Sträckan mellan Visby och Bro/Väskinde ligger som en prio ett-åtgärd. Stråket ingår därför i Trafikverkets process som ett av flera alternativa stråk att prioritera in för en åtgärdsvalsstudie nästa år. Om Region Gotland väljer att genomföra breddningen av sträckan Visby–Väskinde vägskalet inom ramen för vattenskyddsprojektet kommer Trafikverkets åtgärdsvalsstudie eller fördjupade utredning, när den väl kan prioriteras in för genomförande, enbart fokusera på den kvarvarande sträckan mellan Väskinde vägskalet och Bro (cirka fyra-fem kilometer).

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att förslaget om breddning av del av väg 148 för att möjliggöra cykling i vägren ligger i linje med ambitionerna i översiktsplanen och med prioriteringen i remissversionen av Gotlands Regionala Cykelplan 2025–2035. Risken med att inte genomföra åtgärden i samband med projektet för vattenskyddsåtgärder är att tillskapandet av bättre cykelmöjligheter längs sträckan kommer att behöva ske till en högre kostnad längre fram i tiden. Det finns även risk att vattenskyddsåtgärderna i sådana fall skulle behöva göras om. Att sträckan inte kommer att kunna skyltas eller benämnas som en cykelväg är en nackdel. Samtidigt skulle det sannolikt komma till en högre kostnad med den typen av genomförande. Skrivningar i översiktsplanen ger stöd för att undersöka mindre kostsamma lösningar för genomförande.

Att genomförandet ligger så pass tidigt i planperioden, 2027–2028, gör att nyttjandet av länsplanemedel optimeras. Trafikverkets bedömning är nämligen att det saknas andra utredda åtgärder som kan uppfylla länsplanens nuvarande ambition för planperioden 2026–2029. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det, även om breddningen genomförs, kommer att gå att planera för en sommarcykelväg på Fårö längs med väg 702, om regionfullmäktige väljer att göra det. Själva produktionen av den vägen skulle ändå inte kunna påbörjas innan tidigast år 2029 eftersom den måste föregås av en vägplaneprocess. Regionstyrelseförvaltningen bedömer vidare att väg 148 Visby–Bro är prioriterad framför väg 699 utifrån beslut i översiktsplan och förslag till prioritering i remissversionen av Gotlands Regionala Cykelplan 2025–2035 regional cykelplan. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att Region Gotland ska nyttja möjligheten till att bredda vägsträckan i fråga i samband med projektet för vattenskyddsåtgärder.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Ej aktuellt

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att åtgärden kommer att belasta länsplanen med mellan 45 och 55 miljoner kronor. Om åtgärden genomförs vid ett senare tillfälle är det stor sannolikhet att den blir dyrare, beroende på vilken typ av åtgärd som skulle föreslås.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att det är positivt ur ett barnperspektiv att möjliggöra för ökad gång och cykling. Dock handlar det inte om en separerad gång- och cykelväg, vilket hade varit en säkrare lösning.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att åtgärden förbättrar möjligheten för boende i Väskinde att ta sig till Visby till fots eller på cykel.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att åtgärden är cykelfrämjande vilket är positivt ur ett klimat- och miljöperspektiv. Själva byggskedet har sannolikt en negativ påverkan på klimat och miljö.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-04

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Trafikverket: michaela.sundell@trafikverket.se, jeffery.archer@trafikverket.se